

**การดำเนินการป้องกันอุบัติเหตุทางถนน อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์:การพัฒนาในรอบที่ 5
ความยั่งยืนในชุมชน ปี 2560-2562**

ผู้วิจัย : นางพลกษชาติ ทบแป พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ

หน่วยงาน : กลุ่มงานวิจัยและพัฒนาการพยาบาล โรงพยาบาลปราสาท

ติดต่อ : รพ.ปราสาท จ.สุรินทร์ โทรศัพท์มือถือ 0879589433

E-mail : tong.p1972@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนา เพื่อศึกษาการดำเนินการป้องกันอุบัติเหตุทางถนน อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ในรอบที่ 5 กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเจาะจง คือ กลุ่มตัวแทนภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง และชุมชนระดับหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอปราสาท ที่มีการดำเนินงานป้องกันอุบัติเหตุทางถนนในชุมชน มาอย่างต่อเนื่องเก็บข้อมูลในช่วง วันที่ 1 กรกฎาคม 2560 - 30 มิถุนายน 2562 เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบบันทึกข้อมูลจากการสังเกต แบบสัมภาษณ์ และการประชุมกลุ่ม ตรวจสอบความถูกต้องของข้อค้นพบ และตีความสรุปประเด็นด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนในชุมชนของงานป้องกันอุบัติเหตุทางถนน มีดังนี้ 1) **ความรู้สึกรู้สึกเป็นเจ้าของ** เช่น เจ้าของปัญหา เจ้าของผลกระทบที่เกิดขึ้นของคนในชุมชน เป็นต้น 2) **ทุกคนต้องลงมือทำเอง** โดยคนชุมชนวางแผนแก้ไขปัญหาเอง ลงมือทำและทบทวนผลหลังทำงานเอง หากต้องนำเสนอต่อที่สาธารณะอื่นๆ เขาต้องการพูดนำเสนอด้วยตนเอง 3) **รัฐไม่ปล่อยให้เคืองถ้าชุมชนต้องการความช่วยเหลือ** ชุมชนต้องการเพียงการสนับสนุนเกี่ยวกับหลักกฎหมายหรือการทำหนังสือราชการอย่างถูกต้อง มารองรับกระบวนการดำเนินงานของเขาเท่านั้น 4) **กิจกรรมเอื้อด้วยทุนในพื้นที่** มีให้หยิบยกมาชื่นชมและต่อยอดมากมาย ไม่ว่าจะเป็นทุนความร่วมมือแบบบ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ก็สามารถบูรณาการใช้ในการดำเนินงานนี้ได้เช่นกัน 5) **มีนวัตกรรมของชุมชนที่หลากหลาย** ที่น่าสนใจเช่น ด้านชุมชน-ด้านคุ้ม-ด้านครอบครัว, ทีมเคลื่อนที่เร็วประจำคุ้ม, 3ด้าน-3วัย, ด้านเข้าใจกลับใจ, ด้านเมียเอาอยู่, สมุนไพรสร้างเมฆา, ด้านทำประลองคนเมฆา, หมู่บ้านศีลห้า, ล้อมรั้วล้อมรัก, กิจกรรมนักเรียนทำดีร่วมกับชุมชน, หมู่บ้านพระคุ้มครอง เป็นต้น

บริบทและสถานการณ์ที่ปรากฏขึ้นในการพัฒนาในรอบนี้ แสดงถึงผลลัพธ์ของการปรับเปลี่ยนจิตสำนึกของประชาชน จนกลายเป็นวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน หยั่งรากลงลึกถึงระดับครัวเรือนและปัจเจกบุคคลในพื้นที่ชุมชน เป็นคุณค่าที่สามารถนำไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้และขยายผลต่อ ในพื้นที่อื่นๆได้

คำสำคัญ : การป้องกันอุบัติเหตุทางถนน, การพัฒนา, ความยั่งยืนในชุมชน

Abstract

**Road Traffic Accident Prevention at Prasat District, Surin Province:
5th Cycle Developmental; Community Sustainability 2017-2019**

Researcher: Mrs. Prueksachat Thobpae, Register nurse

Department: Nursing Research and Development Group, Prasat Hospital

Contact: Prasat Hospital, Surin Province, Mobile Phone 0879589433

E-mail: tong.p1972@gmail.com

Research and development to study road traffic accident prevention at Prasat District, Surin Province in the 5th cycle. The sample group selected purposive sampling are the network concerned representative group and the village at Prasat district with continuously ongoing road traffic accident prevention activities in the community, collecting data during July 1, 2017 - June 30, 2019. Research instruments used are observation data records form, interviews and focus group interviews. Content analysis techniques were using.

The results showed that there were factors related to sustainability in the community of road traffic accident prevention activities as follows: **1) feeling of belonging;** such as owner of the problem, owner of the people impact in the community etc. **2) all the actions must be done by themselves, people in community planning to solve problems by themselves;** take action and review results after work, present to other public by themselves. **3) The state does not let loneliness if the community needs to help;** they needs only support regarding the legal principles or the official letter making to support operation process **4) The activities conducive to local capital;** regardless of the cooperation of Ban (Village) Wat (Temple) Rongrean (School) (บวร (in Thai); Bo-Wo-Ro; Bowon), it can also be integrated into this operation. **5) There are interesting various community innovations** such as Community checkpoint–Area checkpoint–Family checkpoint, Rapid response team, 3 checkpoints-3 generation, Gangster change the mind checkpoint, Wife can cope checkpoint, Sobering Herbal, Drunker challenge checkpoint, Five precepts village, Love fence , Student and community doing well activities, Monk Protected village etc.

The context and situation in the development of this cycle represents the result of consciousness change of the public until becoming a road safety culture, rooted deep into household and individual in community area.

Keywords: Road traffic accident prevention, Development, Community Sustainability

สาระสำคัญ

บทนำ

อำเภอปราสาทพบปัญหาอัตราการตายจากอุบัติเหตุทางถนนสูงมากถึง 23.75,48.1 รายต่อแสนประชากร ในปีพ.ศ.2557,2558 ตามลำดับ โดยเฉพาะในห้วงเทศกาลสำคัญๆเช่น ปีใหม่ สงกรานต์ที่พบสถิติการเกิดสูงมากถึง 3 เท่าของช่วงเวลาปกติ จึงมีการค้นหาและทดลองดำเนินการในชุมชนนำ

ร่อง แล้วสรุปถอดบทเรียนสร้างเป็นรูปแบบด้านชุมชน“PRASAT MODEL3ต+1” ดำเนินการไป 2 วงรอบ จากนั้นจึงนำมาขยายผลอีกในปี 2559 เป็นวงรอบที่3 และติดตามประสิทธิผลการลดอุบัติเหตุทางถนนด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลและพิจารณาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ จนสามารถลดอัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนได้เหลือ 33.8 รายต่อแสนประชากร ในปีพ.ศ.2559 และสร้างเป็นข้อเสนอเชิงนโยบาย สำหรับการนำไปขยายผลต่อในพื้นที่อื่นๆได้ เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับใช้ในวงรอบการพัฒนาที่ 4 ของปีถัดไป ปรับใช้เป็นมาตรการที่สอดคล้องกับบริบทในชุมชน ขับเคลื่อนไปที่ละชุมชนๆ จนเต็มพื้นที่ในที่สุด และได้รับความสนใจให้ไปนำเสนอเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถอดบทเรียนการดำเนินมาตรการเพื่อความปลอดภัยทางถนนระดับจังหวัด และระดับประเทศด้วย แต่อย่างไรก็ตาม จากพลวัตรทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา จึงมีประเด็นที่น่าสนใจต่ออีกว่า ปัจจัยอะไรหรือกระบวนการใดบ้างที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยให้เกิดความคงอยู่และยั่งยืนในชุมชน ของการดำเนินงานป้องกันอุบัติเหตุทางถนนดังกล่าวข้างต้น เพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอขยายผลต่อได้

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการดำเนินการป้องกันอุบัติเหตุทางถนน อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ในวงรอบที่ 5

วิธีการศึกษา

การวิจัยและพัฒนาครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างได้จากการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ กลุ่มตัวแทนภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องและชุมชนระดับหมู่บ้าน ในพื้นที่อำเภอปราสาท ที่มีการดำเนินงานป้องกันอุบัติเหตุทางถนนในชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง เก็บข้อมูลในช่วง วันที่ 1 กรกฎาคม 2560 - 30 มิถุนายน 2562 เครื่องมือที่ใช้ คือแบบบันทึกข้อมูลจากการสังเกต แบบสัมภาษณ์ และการประชุมกลุ่มตรวจสอบความถูกต้องของข้อค้นพบ และตีความสรุปประเด็นด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา

ผลการศึกษา พบว่ามีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความคงอยู่และยั่งยืนในชุมชนของงานป้องกันอุบัติเหตุทางถนน มีดังนี้ **1) ความรู้สึกเป็นเจ้าของ** เช่น เจ้าของปัญหา เจ้าของผลกระทบที่เกิดขึ้นของคนในชุมชน โดยข้อมูลสถิติที่เกี่ยวข้องอาจได้จากระบบสารสนเทศอย่างง่ายในชุมชนและการสะท้อนกลับข้อมูลจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น **2) ทุกครอบครัวต้องทำเอง** โดยคนชุมชนเมื่อรับทราบและเข้าใจปัญหาของตนเองแล้ว จะเกิดการวางแผนแก้ไขปัญหาเอง ลงมือทำและทบทวนผลหลังทำงานเอง หากต้องนำเสนอต่อที่สาธารณะอื่นๆ เขาต้องการพูดนำเสนอด้วยตนเอง เพราะมั่นใจว่าเขาคือผู้รู้และเข้าใจบริบทในชุมชนตนเองมากกว่าผู้อื่น **3) รัฐไม่ปล่อยให้เคืองถ้าชุมชนต้องการความช่วยเหลือ** ชุมชนต้องการเพียงการสนับสนุนเกี่ยวกับหลักกฎหมายหรือการทำหนังสือราชการอย่างถูกต้อง มารองรับกระบวนการดำเนินงานของเขาเท่านั้น เพื่อให้คลายความวิตกกังวลในสิ่งที่เขาตัดสินใจกระทำในชุมชน **4) กิจกรรมเอื้อด้วยทุนในพื้นที่** ในแต่ละหมู่บ้านต่างก็มีทุนเดิมที่เป็นพลังชุมชน ให้สามารถหยิบยกมาชื่นชมและต่อยอดได้มากมาย ไม่ว่าจะเป็นทุนมนุษย์ที่มีลักษณะเป็นผู้นำตามธรรมชาติ เป็นบุคคลที่ชุมชนเคารพนับถือศรัทธา หรือทุนสัมพันธ์ภาพความร่วมมือแบบบ้านวัดโรงเรียน(บวร) ก็สามารถบูรณาการใช้ในการดำเนินงานนี้ในชุมชนได้เช่นกัน **5) มีนวัตกรรมของชุมชนที่หลากหลาย** พบว่าในหมู่บ้านที่ดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง เกิดเป็นนวัตกรรมทางความคิดจากคนในชุมชนเองเป็นจำนวนมาก ที่น่าสนใจเช่น ด้านชุมชน-ด้านคุ้ม-ด้านครอบครัว, ทีมเคลื่อนที่เร็วประจำคุ้ม, 3ด้าน-3วัย, ด้านเข้าใจกลับใจ, ด้านเมียเอาอยู่, สมุนไพรสร้างมา, ด้านทำ

ประลองคนเมา, หมู่บ้านศีลห้า, ล้อมรั้วล้อมรัก, กิจกรรมนักเรียนทำดีร่วมกับชุมชน, หมู่บ้านพระคุ้มครอง เป็นต้น ซึ่งปัจจัยสำคัญ 5 ประเด็นนี้ จัดทำเป็นข้อเสนอแนะหรือรูปแบบการดำเนินงานที่เอื้อต่อการคงอยู่และยั่งยืนของการดำเนินงานป้องกันอุบัติเหตุทางถนน เพื่อขยายผลในชุมชนอื่นๆได้

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ข้อค้นพบจากการวิจัย บริบทและสถานการณ์ที่ปรากฏขึ้นในการพัฒนางานรอบนี้ แสดงถึงผลลัพธ์ของการปรับเปลี่ยนจิตสำนึกของประชาชน จนกลายเป็นวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน หยั่งรากลงลึกถึงระดับครัวเรือนและปัจเจกบุคคลในพื้นที่ชุมชนอำเภอปราสาท เป็นความเข้มแข็งที่เกิดจากการปรับตัวให้เท่าทันและรับมือกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆได้ของชุมชน สอดคล้องกับหลักการสร้างภูมิคุ้มกันตนเองในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9 ซึ่งหมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต (มณีวรรณ คารอง. 2557) สามารถเป็นข้อเสนอหรือรูปแบบการดำเนินงานที่เอื้อต่อการคงอยู่และยั่งยืนของการดำเนินงานป้องกันอุบัติเหตุทางถนนเป็นคุณค่าที่สามารถนำไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้และขยายผลต่อ ทั้งกับส่วนราชการ ภาคที่เกี่ยวข้อง และในพื้นที่ชุมชนอื่นๆได้

เอกสารอ้างอิง

มณีวรรณ คารอง, (2557). **ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก

<https://sites.google.com> (30 มิถุนายน 2562).

อาภาพร เผ่าพัฒนา และคณะ, (2556). **การสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในชุมชน : การ**

ประยุกต์แนวคิดและทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. หจก.โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา : (62-68)